

ב"ה

חג הסוכות

ורגמוהו כל העם באתרוגיהן

מובא בגמרא¹... מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו (לפי שהצדוקים אינם מודים בניסוך המים) ורגמוהו כל העם באתרוגיהן, ולכן "למנסך אומר לו הגבה ירך", כדי שכולם יוכלו לראות שהוא מנסך את המים בספל, שמזה רואים שהיות שישנם כאלו שאינם מודים בניסוך המים (מאחר שאין זה מפורש בתורה שבכתב), לכן העבודה דניסוך המים היתה צריכה להיות באופן ועילוי מיוחד – "הגבה ירך" (אף על פי שהמזבח עצמו היה גבוה מן הקרקע), מה שלא מצינו בשאר עבודות שנעשו על גבי המזבח, ולדוגמא: ניסוך היין, שעבודה זו נעשתה על דרך הרגיל, ולא באופן של הגבהה מיוחדת כבניסוך המים.

והנה, כל סיפורי חכמינו ז"ל שבתורה הם הוראה. ומזה מובן שישנו לימוד והוראה מכל פרטי הסיפור דלעיל, כולל סיום הסיפור – שכאשר הצדוקי ניסך על גבי רגליו, "ורגמוהו כל העם באתרוגיהן", כדלקמן.

הנהגתו של הצדוקי שניסך על גבי רגליו היא – היפך האמונה בתורת משה: כאשר מדובר אודות ענין בתורה המתקבל ומונח בשכלו – מוטב אבל כאשר ענין מסויים אינו מתקבל בשכלו (ובלשון הידוע: "שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה") – טוען הוא שענין זה אינו חלק מתורת משה. ובעניינינו – ניסוך המים: היות שניסוך המים אינו מפורש בתורה שבכתב (אלא בתורה שבעל פה) – טוען הוא שאין זה תורת משה.

וזוהי שיטת הצדוקים: כאשר מדובר אודות תורה שבכתב – הרי זו תורת משה, אבל כאשר מדובר אודות הפירוש דתורה שבכתב – תורה שבעל פה – אין זו תורת משה חס ושלום! ובנוגע לפירוש דברי תורה שבכתב – הרי זה ענין התלוי בשכל האדם, שהוא יכול לפרש את דברי התורה כרצונו חס ושלום!

¹ סוכה מח, ב.

וזהו מה ש"ניסך על גבי רגליו": מאיזה סיבה שהיא היה הוא הכהן שעבד על גבי המזבח, ולכן היה מוכרח לעשות גם את העבודה דניסוך המים. אבל אף על פי כן, בהיותו צדוקי שאינו מודה בתורה שבעל פה, לא ניסך את המים במקום המיועד לכך על פי תורה שבעל פה (בספול שעל גבי המזבח, שמשם היו יורדים המים לשיתין של המזבח), אלא "ניסך על גבי רגליו". ומה גם – שהניסוך על גבי רגליו מורה על ענין דהיפך החשיבות, שהרי כל העבודות דבית המקדש נעשו ביד דוקא, וביד גופא – יד ימין כו'. זאת אומרת: היות שענין זה אינו מתקבל ומונח בשכלו, אינו מייחס לדבר חשיבות כשאר העבודות דבית המקדש שנעשו ביד כו', באמרו שזהו ענין השייך ל"רגל" – "ניסך על גבי רגליו".

ולכן "רגמוהו כל העם באתרוגיהן":

"רגמוהו": רגימה (סקילה) קשורה עם "אבן" ("וירגמו אותו אבן"). ולכן נאמר כאן הלשון "רגמוהו" – כי בזה רצו כל העם להדגיש שלבו של הצדוקי הוא "לב האבן" (בלשון הכתוב: "והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר"). דלכאורה: כיצד יתכן שאדם יאמר שמשו רבינו קיבל תורה שבכתב ללא כל פירוש (ואילו הפירוש ניתן לשכלו של כל אדם) – הרי זו "שטות" שאין כמוה?! אלא התשובה לדבר היא: לבו הוא "לב האבן"! ולכן "רגמוהו" – להדגיש שלבו הוא "לב האבן" (כי רגימה קשורה עם "אבן").

"כל העם": "עם" מלשון "עוממות". כמו "גחלים עוממות", היינו, שתואר זה אינו מבטא מעלה מיוחדת – בעלי שכל, וכיוצא בזה, אלא תואר זה מורה על יהודים פשוטים. ומפני היותם יהודים פשוטים, היו חדורים באמונה פשוטה בהקב"ה, נותן התורה ומצוה המצוה, והיו חדורים באמונה פשוטה בתורת משה (מבלי לחלק חס ושלום בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה), ולכן דוקא הם ("כל העם") רגמוהו, כי אצלם היתה מודגשת ביותר ובגלוי האמונה פשוטה בתורת משה (היפך הנהגת הצדוקי).

"באתרוגיהן": בין כל ארבעת המינים הרי ה"אתרוג" הוא המעולה ביותר – שיש בו טעם ויש בו ריח (כמבואר במדרשי רבותינו ז"ל). ודוגמתו בכחות הנפש – כח השכל, שהוא הכח המעולה ביותר מכל כחות הנפש. וזהו מה ש"רגמוהו כל העם באתרוגיהן" דוקא – להורות שהאמונה פשוטה (ד"כל העם") חודרת בשכלם (וברגש לבם), ועד ש"באתרוגיהן" (בכח השכל שלהם החדור באמונה פשוטה) מבטלים הם את מציאותו של הצדוקי ("רגמוהו") שמנסה לפגוע חס ושלום באמונה פשוטה בתורת משה.

ועל פי זה מובן שבסיפור הנזכר לעיל מודגש ביותר ענין האמונה בתורת משה, היינו, שכל עניני התורה (הן תורה שבכתב והן תורה שבעל פה) ניתנו למשה מסיני. ואדרבה: דוקא על ידי האמונה פשוטה בתורת משה באים לאמיתית ענין ההבנה והשגה בתורה – ענין האתרוג, כמודגש בלשון "אתרוגיהן" של "כל העם" – בעלי האמונה

פשוטה – דוקא [ומענין השכל שבתורה משתלשל גם השכל שבעולם, ככל עניני העולם המשתלשלים מהתורה, כמאמר "אסתכל באורייתא וברא עלמא"].

קטע משיחת ליל ד' דהג הסוכות, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשמ"ג ח"א ע' 194.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה